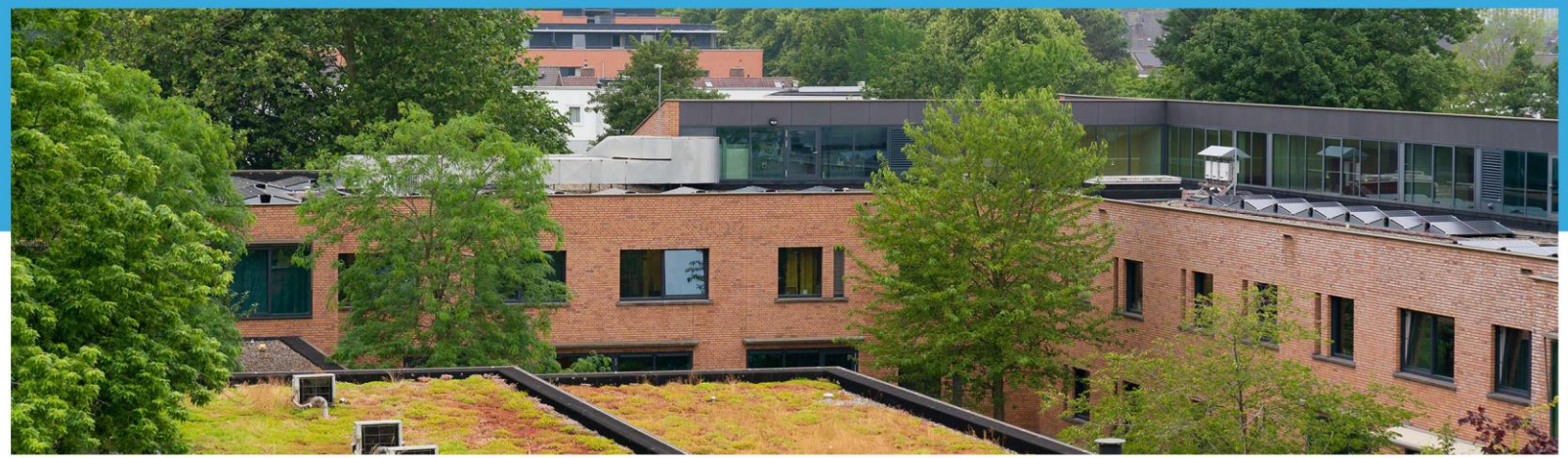

EXPERTISECENTRUM
VERDUURZAMING ZORG

Duurzaam zorgvastgoed met de CO2-routekaart

Wetgeving 2027 en verder

Dennis Olthof, bbn adviseurs
Herman van den Berg, Stichting Stimular

EVZ CO2-routekaart Roadshow, 3 november 2026

Update wet- en regelgeving

Dennis Olthof, bbn adviseurs

EVZ CO2-routekaart Roadshow – plenair middag

3 november 2026

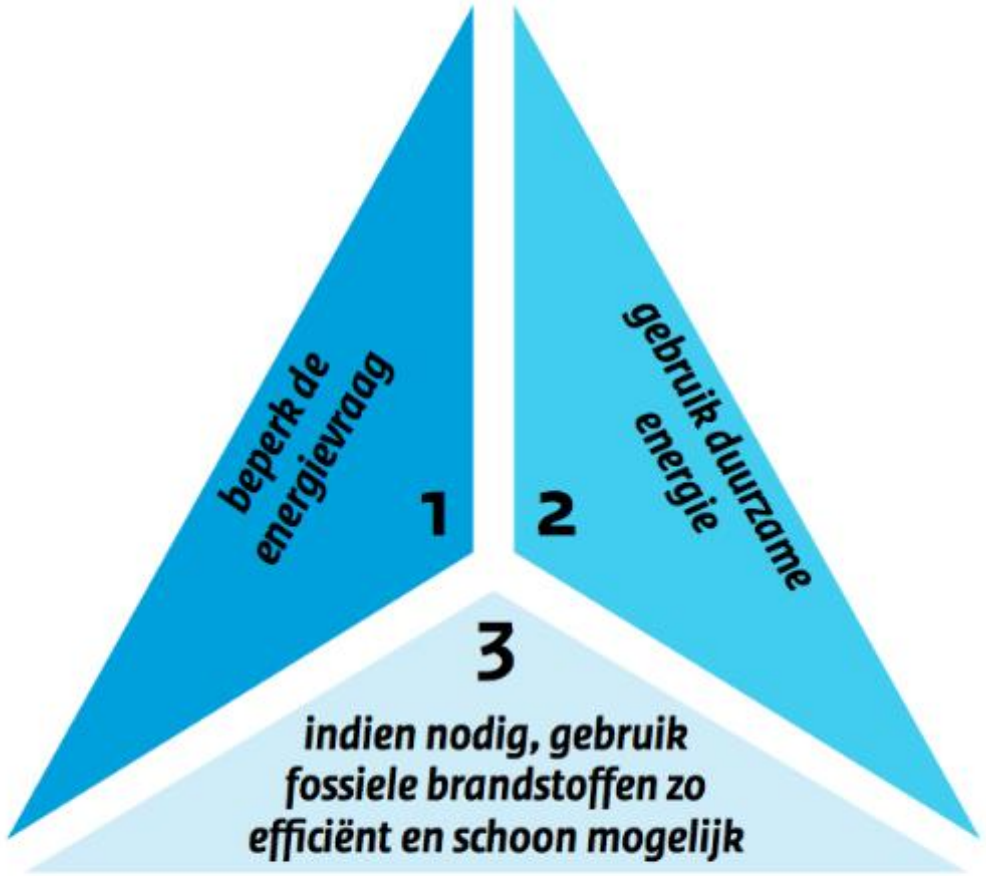
Onderwerpen

Let op: alle informatie is onder voorbehoud van de publicatie van definitieve regelgeving

- De basis, het doel en de kaders
- Nu of op korte termijn
- In de pijplijn
- Actieplan

De basis

Trias Energetica

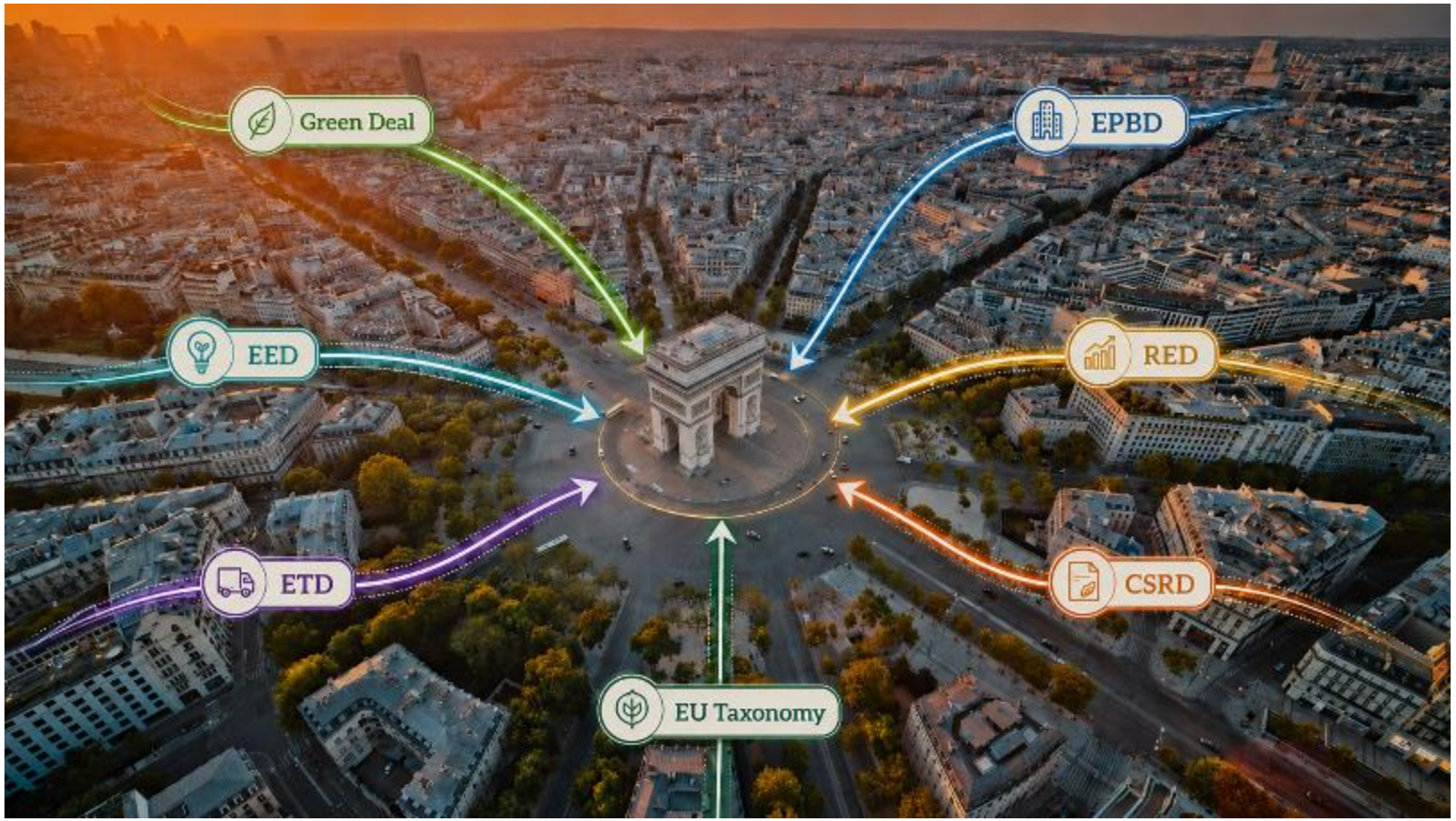
Het doel:
Van energiezuinig naar emissievrij

Zo laag mogelijk

Zo hoog mogelijk

De kaders

Wat speelt er nu of op korte termijn?

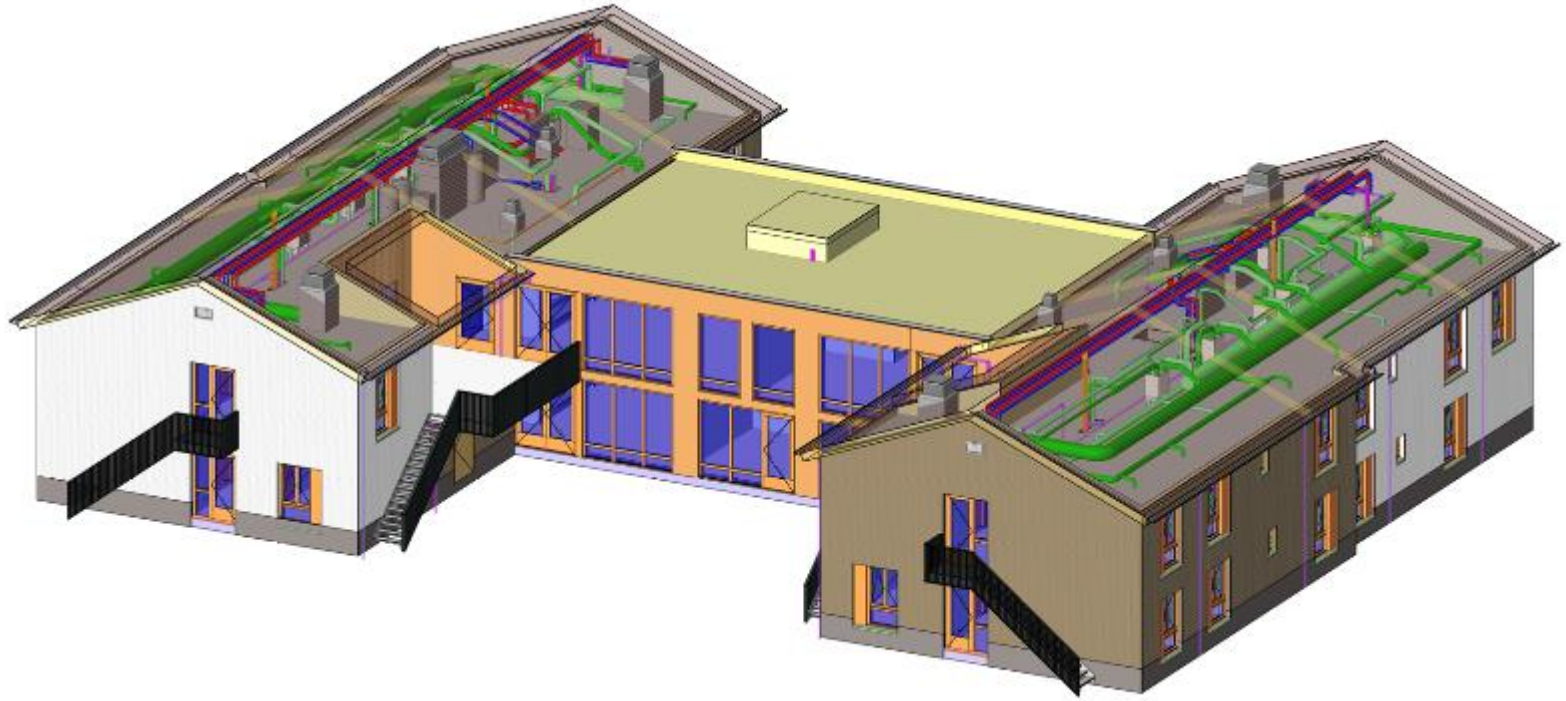

GACS

- Doel GACS:
  - Voorkomen van energieverspilling en verminderen van energieverbruik
  - Optimaal gebruik van hernieuwbare energie
  - Verbeteren van binnenklimaat
- > 290 kW: reeds verplicht
- > 70 kW: verplicht op 1-1-2030 voor bestaande bouw
  - Bij nieuwbouw gelijk meenemen, anders installatie binnen 3 jaar aan te passen
  - GACS-scan en investeringsplan zeer aan te raden, niet wachten tot 2030
- Woonfuncties, incl. woonfuncties voor wonen met zorg:
  - *Op dit moment* niet verplicht
  - Nadere uitwerking van de GACS-verplichting bij woonfuncties volgt nog
  - Maar… bij utilitaire installaties wel te adviseren
- MTZ stelt GACS (nog) niet verplicht, maar er zijn wel raakvlakken met verschillende eisen inzake energiebesparing en –management.
  Als GACS voor woonfuncties voor zorg wel verplicht wordt, dan uiteraard ook in MTZ
- EPBD III keuring / scope 14 is sinds 29 mei 2026 vervallen

GACS: casus ASVZ Doggersbank

- Gebouw A: gezondheidszorgfunctie met bedgebied
- Gebouw B: woonfunctie voor wonen met zorg, groepszorgwoning, 24-uurs zorg
- Nieuwbouw-eisen verschillend o.b.v. gebruiksfunctie, installaties vrijwel identiek

- Volgens de huidige regelgeving gebouw A wél GACS, gebouw B niet?

- Doel GACS:
  - Voorkomen van energieverspilling en verminderen van energieverbruik
  - Optimaal gebruik van hernieuwbare energie
  - Optimaliseren binnenklimaat

Automatische lichtregelsystemen

- Eisen a.g.v. EPBD IV
- Grenswaarden gelijk aan GACS (kW vermogen verwarming of koeling)

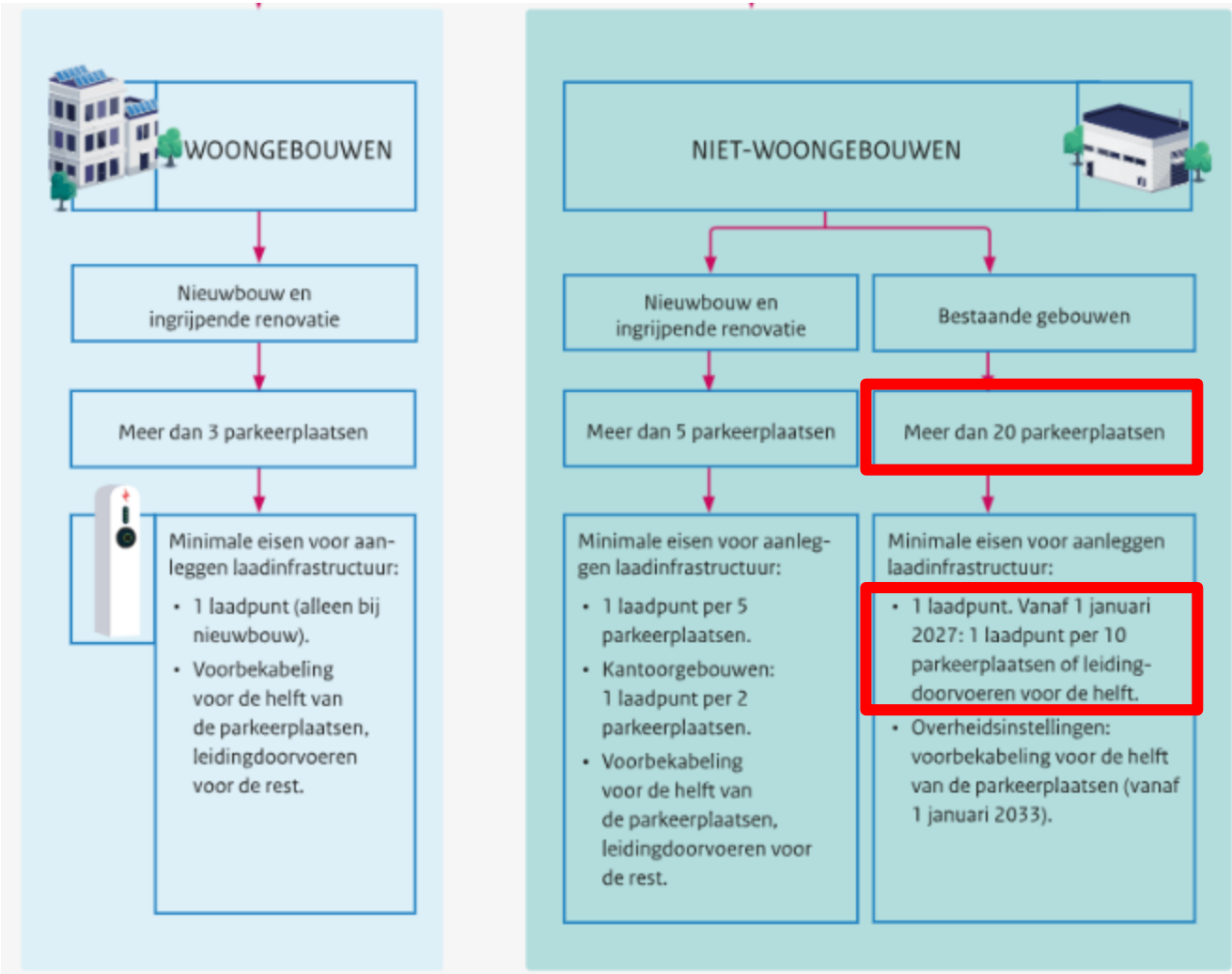
Functie en grenswaarde	Nieuwbouw en bestaande bouw
Utiliteit > 290 kW	Uiterlijk op 31-12-2027
Utiliteit > 70 kW, < 290 kW	Uiterlijk op 31-12-2029

- GACS benoemt sturing verlichting ook als eis:
  - 5.1 Sturing op basis van aanwezigheid
  - 5.2 Lichtniveau / daglichtregeling
- In combinatie met andere functies?
  Niemand in de ruimte, dan licht, verwarming en ventilatie uit of standje lager?
- Praktische invulling is mogelijk, dus niet in ruimtes waar automatische schakeling aantoonbaar ongewenst is (bedkamer, onderzoeksruimte)
- Let op wisselwerking met aangepaste erkende maatregelen verlichting

Laadinfrastructuur

Verzwaarde eisen a.g.v. EPBD IV

Bron: RVO

EXPERTISECENTRUM
VERDUURZAMING ZORG

Duurzaam zorgvastgoed met de CO2-routekaart

Energiebesparingsplicht 2027

Herman van den Berg
Stichting Stimular

Energiebesparingsplicht 2027

Op basis van de internetconsultatie:

- Ingangsdatum 1 juli 2027
- Terugverdientijd van 5 naar 7 jaar
- Energieprijzen geactualiseerd, met inachtneming van:
  - Bijmengverplichting aardgas
  - ETS-2 (Emissions Trading System)

Energiebesparingsplicht 2027
Erkende maatregelen

Alleen nog op basis van zelfstandige momenten

Op basis van laatste inzichten zijn:

- Maatregelen geschrapt
- Maatregelen samengevoegd
- Maatregelen toegevoegd
- Randvoorwaarden aangepast
- Omschrijvingen aangepast

Maatregelen op een natuurlijk moment zijn voor het bevoegd gezag moeilijk te controleren, daarom uit de EML gehaald.

Neem ze wel op in je MJOP en CO_2-routekaart

Energiebesparingsplicht 2027
Erkende maatregelen - Faciliteiten

- FE – Grootkeukenapparatuur
  - Alleen nog hot-fill vaatwasapparatuur, rest vervallen
- FG – Zwembad
  - Warmtepomp voor verwarmen zwembadwater verplicht (was HR-ketel)
- FH – Terrasverwarming (nieuw!)
  - Elektrisch verwarmde zitkussens i.p.v. terrasverwarmers

Energiebesparingsplicht 2027 Erkende maatregelen - Gebouwen

- GA – Automatisch energieregistratie- en bewakingssysteem
  - EBS heet nu ERBS: energie**registratie**- en beheersysteem
- GB – Isolatie dak
  - Isolatie schuin dak vanaf binnenzijde als nieuwe eis
- GC – Ruimteverwarming
  - Warmtepomp voor luchtgordijn als nieuwe eis
- GE – Warm tapwater
  - Logiesfuncties: decentrale boilers i.p.v. circulatieleidingen
  - Zorg met bedgebied: indirect verwarmd voorraadvat is met HR-ketel
- GF – Verlichting
  - Geen onderscheid tussen binnen- en buitenverlichting
  - Alles naar LED
  - Niet alleen verlichting, maar ook complete armaturen
  - Daglichtregeling als nieuwe eis, mits *voldoende* daglicht
- GL – Ruimtebevochtiging en –ontvochting
  - Nieuwe eisen

Energiebesparingsplicht 2027 > Informatieplicht

- Begin 2027 publicatie definitieve regeling
- 1 juli 2027 inwerkingtreding
- Vóór 1 december 2027 indienen Informatieplicht o.b.v. EML 2027

Let op dat de overheid er vanuit gaat dat je vanaf de publicatie met de gewijzigde regeling aan de slag gaat en dat je de erkende maatregelen per 1 juli uitgevoerd of anders op zijn minst ingepland hebt.

De Informatieplicht is de administratieve bewijsvoering dat je de maatregelen hebt uitgevoerd, hebt ingepland of hebt onderbouwd dat een of meerdere maatregelen niet van toepassing zijn.

De huurder (degene die de milieubelastende activiteit 'het gebruiken van energie' uitvoert) moet voortaan zelf voldoen aan de Informatieplicht voor proces- en faciliteitmaatregelen.

Energiebesparingsplicht 2027
> Onderzoeksplicht

- Onderzoeksplicht **vervalt** voor circa 35% van de huidige doelgroep (ongeveer 1.400 locaties), waaronder **ziekenhuizen, laboratoria** en andere organisaties met voornamelijk gebouwgebonden energiegebruik. **Update: dit is nog niet zeker. We zoeken dit uit.**
- Focus verschuift van onderzoeken naar uitvoeren: deze organisaties vallen voortaan onder de Erkende Maatregelenlijst (EML) en Informatieplicht in plaats van een Onderzoeksplicht.
- Onderzoeksplicht blijft bestaan voor complexe processen, met name in de industrie en andere sectoren waar procesmaatregelen niet goed via de EML kunnen worden afgedekt.

Energiebesparingsplicht 2027 > Update CO_2-reductietool

- CO_2-tool versie 3 blijft Excel. Een online versie hiervan is onderzocht, maar bleek niet haalbaar.
- CO_2-tool v3 totaal ~110 maatregelen, zo'n 60 minder dan huidig
- Nieuwe maatregelen worden opgenomen in de CO_2-tool v3
- Sommige vervallen maatregelen toch opgenomen in CO_2-tool v3
  - Weinig tot niet genomen maatregelen niet meer in v3;
  - Maatregelen waarvan de impact te gering is, niet meer in v3;
  - De rest blijft in v3
- v4 minder zwaar, zonder macro's
  - Minder maatregelen, dus sneller werken
  - Macro's geven in de IT-omgevingen van veel zorgorganisaties problemen
  - Versie met macro's blijft beschikbaar
- Uitrol: Q1 2027, afhankelijk van publicatie in Staatscourant
- Stimular heeft de intentie om de CO_2-reductietool compatibel te houden met het RVO-format voor de Informatieplicht. Hierin zijn we afhankelijk van RVO.

Energiebesparingsplicht 2027
> Update CO_2-reductietool

- Versie 3 waarschijnlijk laatste versie van de CO_2-reductietool door EVZ.
- Steeds meer software om CO_2-routekaart te maken
  - Vanuit MJOP-software
  - Vanuit software voor energiebeheer en –management
  - Vanuit maatwerkoplossingen door energie adviseurs.
- Ga je aan de slag met nieuwe software voor MJOP en/of energiemanagement? Oriënteer je op de mogelijkheden!
- Vraag je huidige softwareleverancier welke mogelijkheden zij bieden!
- Stimular werkt voor EVZ aan overzicht van software en functionaliteiten, en praktijkvoorbeelden van zorgorganisaties

EED Audit

Inwerkingtreding herziene EED audit ná Q1 2027. Tot dan geldt de bestaande regeling.

De nieuwe regeling kent de volgende wijzigingen:

- Niet op basis van aantal personeelsleden, maar totaal energieverbruik in terajoule (TJ)

- > 10 TJ: **EED audit**
  - 10 TJ = 2,8 miljoen kWh elektriciteit of 316.000 m³ aardgas
  - ± 70% blijft EED-plichtig
  - Alternatieve invulling o.a. door MTZ

- > 85 TJ: **Gecertificeerd energiebeheersysteem (EBS)**
  - 85 TJ = 23,6 miljoen kWh elektriciteit of 2,7 miljoen m³ aardgas
  - Naar verwachting zo'n 20 zorginstellingen langdurige zorg (care)
  - Alternatieve invulling door CO2-prestatieladder, NEN 50001, BREEAM-NL in use
  - Alternatieve invulling door MTZ in onderzoek…

Houd de EVZ-site en de volgende pagina in de gaten: Herziene EED-auditplicht | RVO.nl

Milieuprestatie gebouwen

- De milieuprestatie van een gebouw (MPG) geeft aan wat de milieubelasting van de gebruikte materialen zijn.
- De MPG is in euro (milieukosten) per m2 bruto vloeroppervlakte van het gebouw per jaar. Des te lager de MPG is, des te lager is de milieubelasting.
- Het berekenen van de milieuprestatie moet plaatsvinden volgens de Bepalingsmethode Milieuprestatie Bouwwerken
- Per 1 juli 2026:
  - Aangepaste bepalingsmethode
  - Aangepaste milieuprestatie-eisen voor woonfuncties (incl. met zorg) en kantoorfunctie
  - Invoering eisen voor nieuwbouw met gezondheidszorgfunctie, bijeenkomstfunctie, etc.
- Op 10 november webinar EVZ over MPG voor zorgvastgoed

In de pijplijn

WLC-GWP

- Whole Life Cycle Global Warming Potential
- Indicator voor de broeikasgasemissies over de levenscyclus van het gebouw
- > 1.000 m²:
  - Vanaf 1 januari 2028 aan te leveren voor vergunningsaanvragen nieuwbouw
  - Vermelden op energielabel
- Vervangt per 1 januari 2030 de eisen voor energie- én milieuprestaties
- Eisen nog nader te bepalen

Deze foto van Onbekende auteur is gelicentieerd onder CC BY-SA-NC

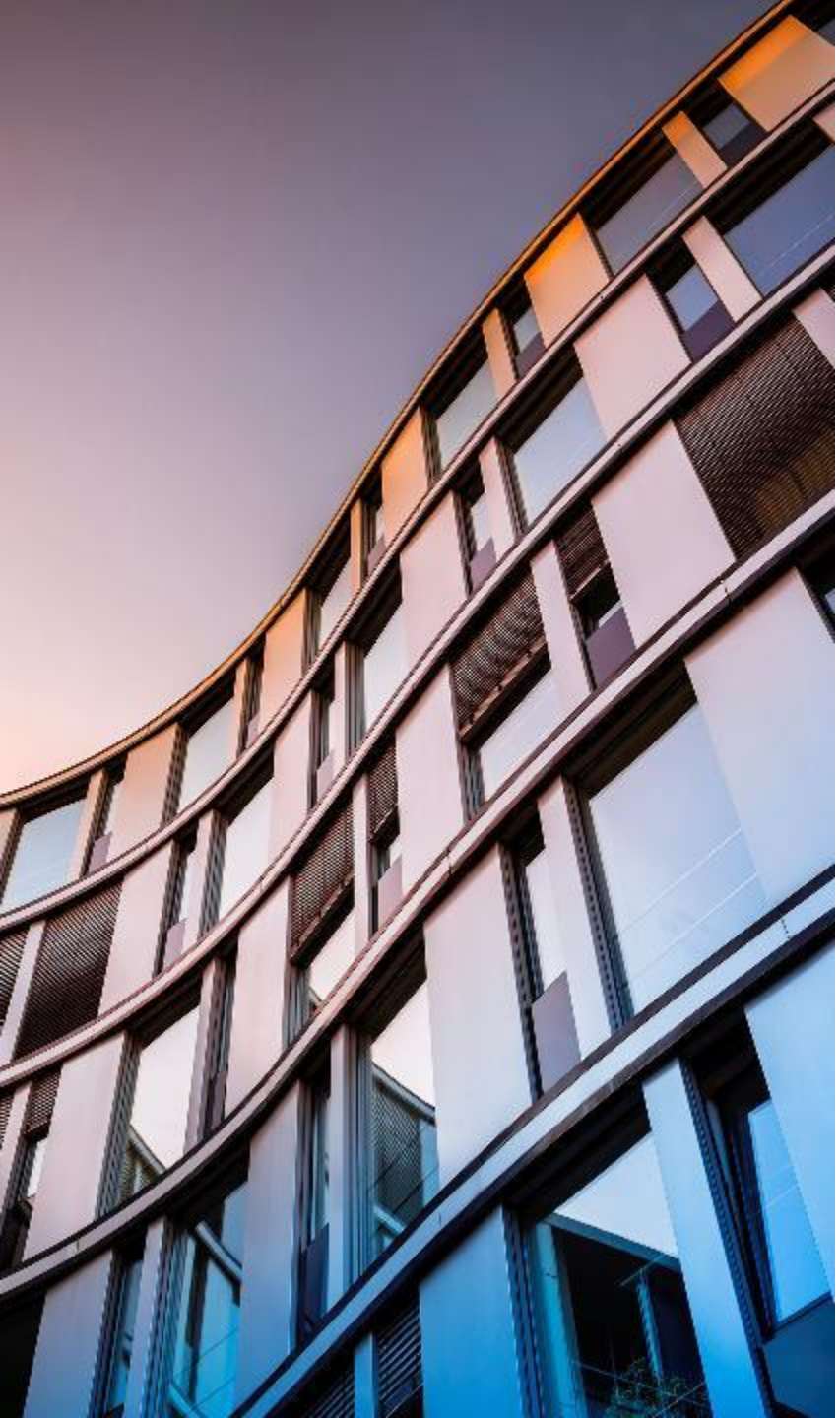
Minimaal energielabel verhuur woningen

2029

Huurwoningen met energielabel E, F of G moeten uiterlijk 1 januari 2029 zijn verduurzaamd naar minimaal energielabel D.

Woningen voor 1970 à 1975 die nog niet of beperkt verduurzaamd zijn.

Gebruik zo mogelijk SVOH subsidie om huurwonigen te verduurzamen.

MEPS utiliteitsbouw

Minimum energieprestatie-eisen utiliteitsgebouwen

- 2030: Minimaal label D
- 2033: Minimumeisen, vergelijkbaar met huidige label C

OF

- Alternatieve invulling op basis van werkelijk energieverbruik (Weii-gas)
  Dit is in onderzoek, ondergrenzen nog vast te stellen

- Uitzonderingen zijn (deels) te verwachten voor:
  - Monumenten
  - Religieuze gebouwen
  - Defensiegebouwen
  - Industriefuncties

ZEB Bestaande bouw

Emissievrij gebouw (Zero Emission Building)

- Norm in ontwikkeling
- Stelt doelen richting 2050

ZEB nieuwbouw

- Voor overheidsgebouwen per 1-1-2028 van kracht: BENG2 -/- 10%

- Voor alle andere nieuwbouw minimumeisen in ontwikkeling
- Ingangsdatum 1-1-2030

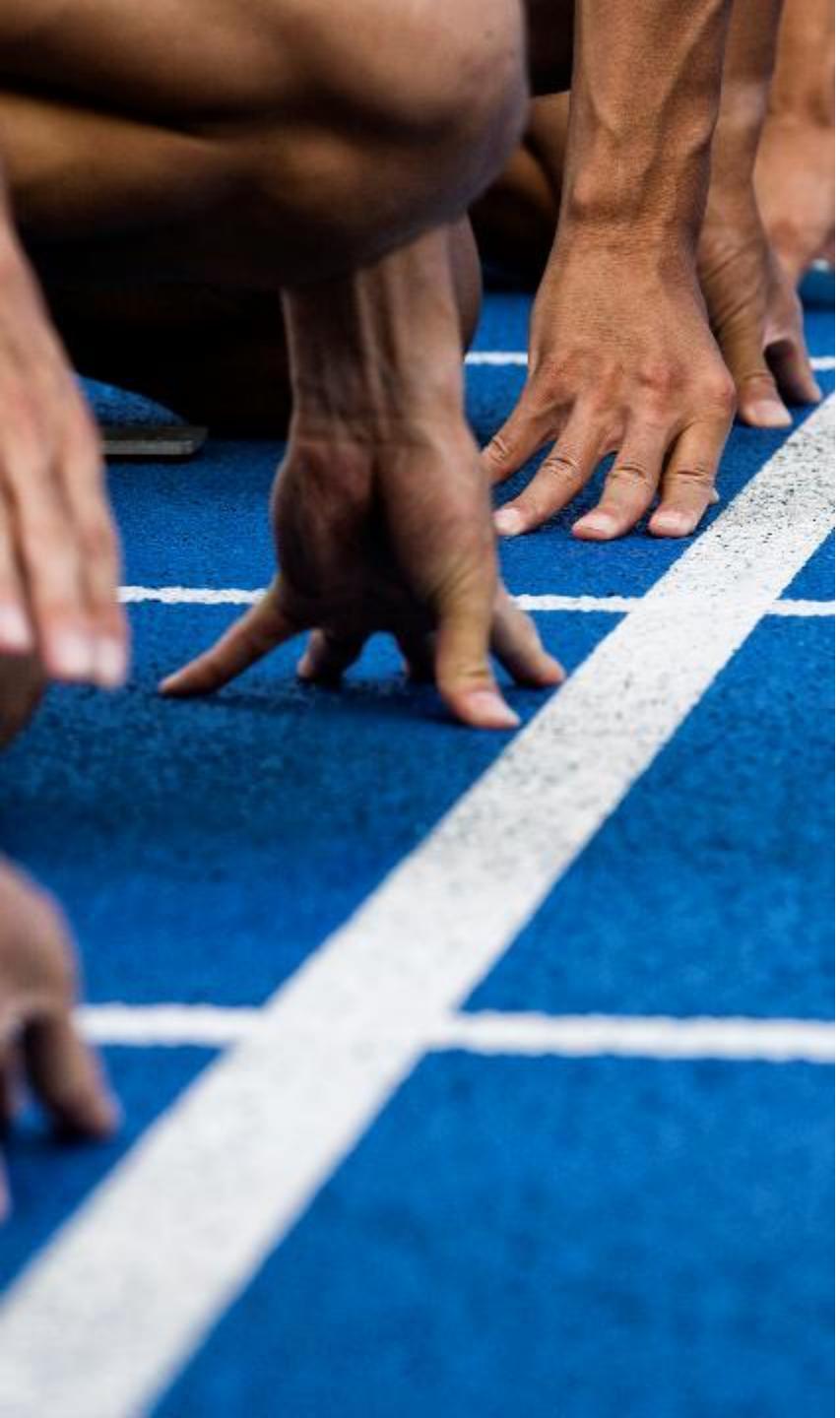
Tijdlijn

Je kunt informatie terugvinden op de tijdlijn op de EVZ-site

Actieplan

Actieplan 2027

- Reserveer capaciteit en budget:
  - Update je Routekaart zodra de definitieve regeling en EML bekend is
    EVZ komt met een nieuw, vereenvoudigd Excel-format
  - Update je (D)MJOP 2027 – 2033, met vooruitblik op 2040 en 2050
  - Opstellen en indienen informatieplicht
  - > 10 TJ: Opstellen en indienen EED-audit of alternatieve invulling MTZ
  - > 85 TJ: Invoeren gecertificeerd Energiebeheersysteem (EBS) of alternatieve invulling
  - Implementatie van
    - GACS > 290 kW
    - Automatische lichtregelsystemen > 290 k
    - Laadinfrastructuur 1-op-10 bij bestaande utiliteitsgebouwen > 20 parkeerplaatsen

- Voorbereiden van
  - GACS > 70 kW
  - GACS woongebouwen met centrale verwarming en/of koeling
  - Automatische lichtregelsystemen > 70 kW
  - Verduurzamingsplan huurwoningen met energielabel E, F en G
  - Verduurzamingsplan utiliteitsgebouwen met energielabel E, F en G

- Lopende bouwprojecten of bouwinitiatieven?
  Check de datum van indiening omgevingsvergunning en bereid je samen met je architecten en adviseurs voor op de komende wijzigingen

Actieplan 2028 - 2029

- Reserveer capaciteit en budget voor implementatie van:
  - GACS > 70 kW
  - Automatische lichtregelsystemen > 70 kW
  - Verduurzamen huurwoningen met energielabel E, F en G (voor 1-1-2029)
  - Verduurzamen utiliteitsgebouwen met energielabel E, F en G

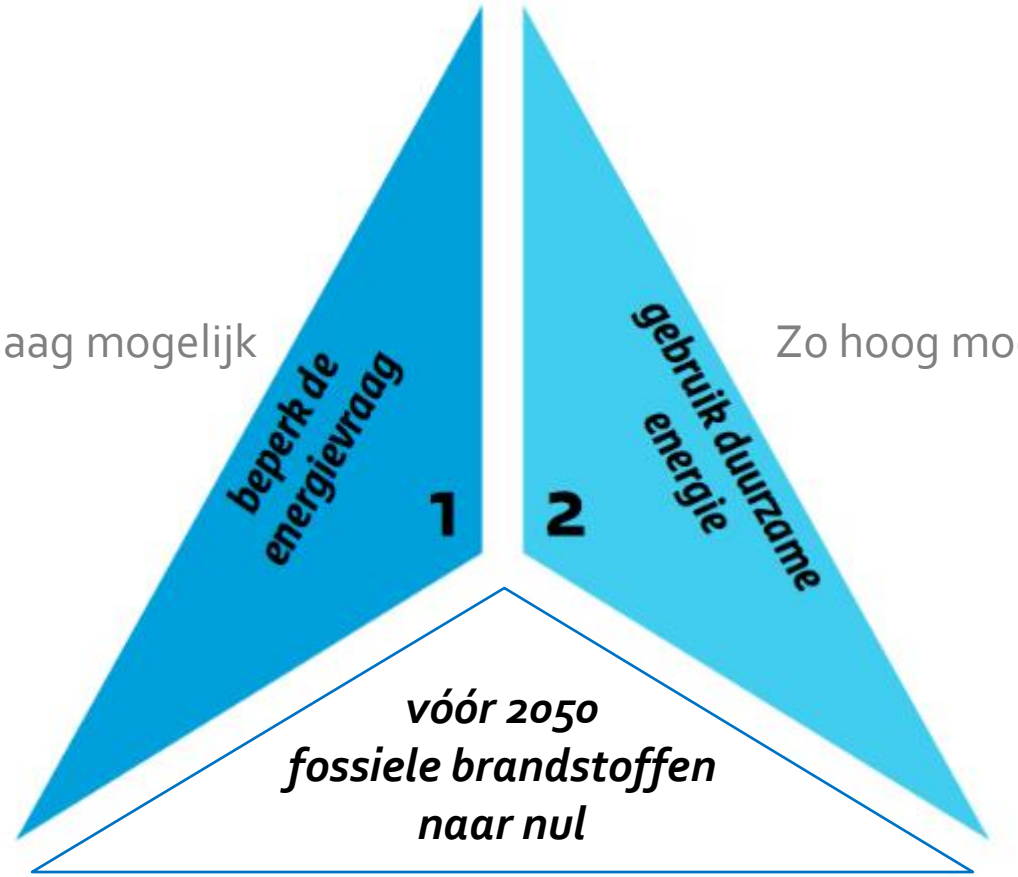
- Lopende bouwprojecten of bouwinitiatieven?
  Check de datum van indiening omgevingsvergunning en bereid je samen met je architecten en adviseurs op de komende wijzigingen.

- Blijf op de hoogte van alle ontwikkelingen in aanloop naar 1-1-2030

Actieplan 2030 - 2050

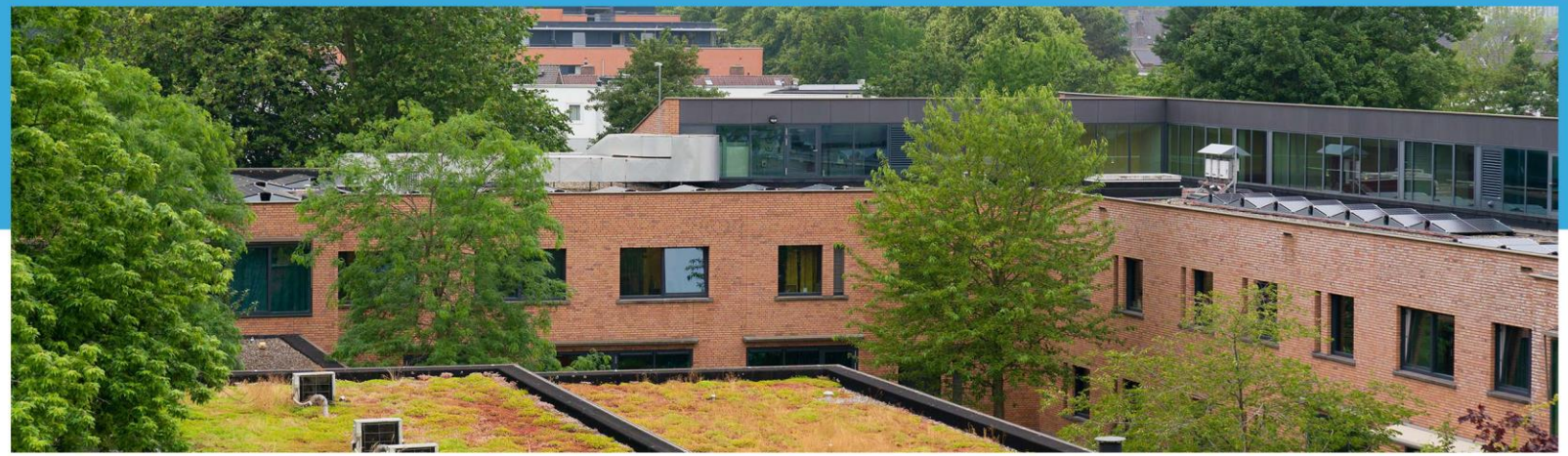
Zo laag mogelijk

Zo hoog mogelijk

Vragen?

EXPERTISECENTRUM
VERDUURZAMING ZORG

Duurzaam zorgvastgoed met de CO2-routekaart

Afsluiting

Marjon Olijdam
Stichting Stimular

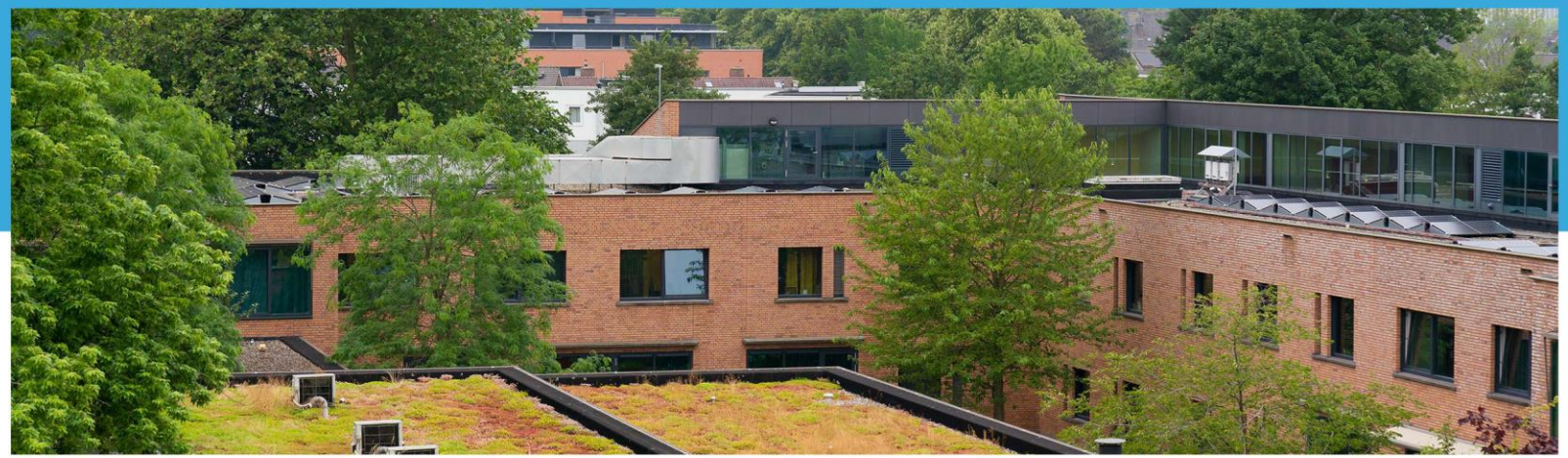
EVZ CO2-routekaart Roadshow, 3 november 2026

Bedankt!

- Deelnemers
- Sprekers van de deelsessies
- Jessica en andere collega's van ons secretariaat
- Actiz, de Nederlandse ggz en VGN

De presentaties komen binnenkort online op de EVZ-website. Je ontvangt daarover bericht.

Save the Date: dinsdag 2 november 2027

EXPERTISECENTRUM
VERDUURZAMING ZORG

Duurzaam zorgvastgoed met de CO2-routekaart

Bedankt voor je aanwezigheid!

Je ontvangt binnenkort een mail met link naar de presentaties op de EVZ-website